

RHIPHABLIKI RA AFRIKA DZONGA

GAZETE YA MFUMO

Yi tsarisiwe ePosweni tanihi Phephahungu

CAPE TOWN, 26 JUNE 1996

Vol. 372

NO. 17277

HOFISI YA PHURESIDENTE

No. 1057.

26 June 1996

Ku tivisiwa leswaku Phuresidente u amukele Nawu lowu landzelaka lowu kandziyisiwaka leswaku wu tiviwa hi mani na mani: _____

Wa 31 wa 1996: Nawu wa Nsirhelelo wa Nkarhinyana wa Timfanelo ta Misava leti nga riki ta Ximfumo, 1996

2 No. 17277

GAZETE YA MFUMO 26 JUNE 1996

Nawu 31, 1996

NAWU WA NSIRHELELO WA
NKARHINYANA WA TIMEANELO TA
MISAVA LETI NGA RIKI TA XIMFUMO, 1996

NAWU

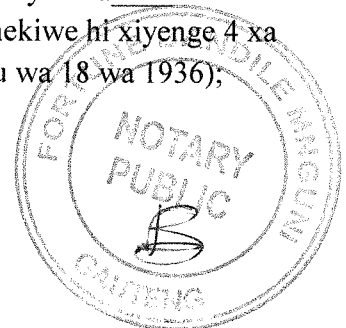
Ku nyika nsirhelelo wa nkarhinyana wa timfanelo tin'wana eka misava ni ku tsakela misava leyi nga sirheleriwangiki hilaha ku eneleke hi nawu; ni ku pfuna eka timhaka leti fambisanaka ni sweswo.

*(Leswi nga tsariwa hi Xibunu swi sayiniwe hi Phuresidente.)
(Swi pfumeleriwe hi 21 June 1996.)*

SWI PFUMELERIWE hi Palamende ya Rhiphabuliki ra Afrika Dzonga, hi ndlela leyi landzelaka: _____

Tinhlamuselo

1. (1) Eka Nawu lowu, handle ka loko leswi nga endzeni swi hlamusela mhaka leyi hambaneke ni leyi _____
 - (i) “vutshamo lebyi vuyerisaka” swi vula ku tshama ka vanhu eka misava, lerova wonge munhu yoloye hi yena n'wini, ku nga ri hi tihanyi, hi ntshunxeko naswona handle ka mpfumelelo wa n'wini loyi a tsarisiweke; (vi)
 - (ii) “vaaki” swi vula ntlawa wun'wana na wun'wana kumbe xiphemu xin'wana na xin'wana xa ntlawa wa vanhu lava timfanelo ta misava ti lawuriwaka hi milawu yin'we leyi khumbaka ku tirhisiwa ka misava leyi ntlawa wolowo wu nga na xiyenge eka yona; (i)
 - (iii) “mfanelo leyi nga riki ya ximfumo” swi vula _____
 - (a) ku tirhisiwa ka, ku tshama eka, kumbe ku va ni misava hi ku ya hi _____
 - (i) milawu yin'wana na yin'wana ya rixaka, ya xintu kumbe ndhawu kumbe endlelo ra rixaka;
 - (ii) mukhuva, ku tirhisa kumbe endlelo ro lawula endhawini yo karhi kumbe muganga, laha misava leyi ku kaneriwaka hayona yi nga nyikiwa
 - (aa) Nkwama wa Nhluvukiso wa Afrika Dzonga wu simekiwe hi xiyenge 4 xa Nkwama wa Nhluvukiso na Nawu wa Tiko, 1936 (Nawu wa 18 wa 1936);

(bb) hulumende ya ndhawu yin'wana na yin'wana leyi nawu wa huvo wu nga simekiwa ku ya hi Nawu wo Tifuma wa Tindhawu wa Vumbiwa, 1971 (Nawu wa 21 wa 1971);

kumbe

(cc) tihulumende ta khale ka Tirhiphabuliki ta Transkei, Bophuthatswana, Venda na Ciskei;

(b) mfanelo kumbe ku tsakela misava ya muvuyeriwa, ehansi ka mpfumelelo wa nkwama laha muyimeri a nga ntlawa kumbe mulanguteri loyi a nga simekiwa kumbe ku vekiwa hi kumbe loyi anga ehansi ka Nawu wa Palamende kumbe mutirhi wa hofisi ya mfumo;

(c) vutshamo lebyi vuyerisaka bya misava lebyi yaka emahlweni nkarhi lowu nga riki ehansi ka malembe ya ntlhanu ku nga si fika 31 N'wendzambahala 1997; kumbe

(d) ku tirhisiwa ka misava kumbe ku tshamiwa eka yona hi munhu un'wana na un'wana lerova wonge yena, loko swi ta eka misava yoleyo, hi yena n'wini loyi a nga na mfanelo leyi nga boxiwa eka Xedulu ya 1 kumbe ya 2 ya Nawu wa Antswiso wa Timfanelo ta Vun'wini bya Misava, 1991 (Nawu wa 112 wa 1991), hambi loko munhu yoloye a nga tsarisiwanga ximfumo eka timfanelo ta misava tanihi n'wini loyi a nga na mfanelo leyi ku kaneriwaka hayona, kambe a swi katsi _____

(e) mfanelo yin'wana na yin'wana kumbe ku tsakela hambi kuri kwihi ka muhirhi, muhirhi wa le purasini, n'wapurasi loyi a hakelaka rhente hi swibyariwa swa yena kumbe mutirhi loko mfanelo yotano kumbe ku tsakela kotano ku ri ka kontiraka;

naswona

(f) mfanelo yin'wana na yin'wana kumbe ku tsakela hambi kuri kwihi loku sekeriweke hiku helela eka mpfumelelo wa nkarhinyana lowu nga nyikiwa n'wini kumbe mutshami wa le nawini emisaveni leyi ku kaneriwaka hayona, exisekelweni xa leswaku mpfumelelo wo tano wu nga ha herisiwa nkarhi wun'wana na wun'wana hi n'wini wo tano kumbe mutshami wa le nawini; (ii)

(iv) "Holobye" swi vula Holobye wa Timhaka ta Misava; (iii)

(v) "munhu" swi katsa vaaki kumbe xiphemu xa vona; (iv)

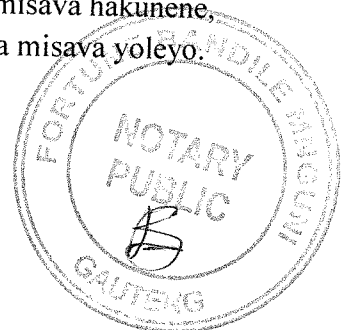
(vi) "hlamuseriwa" swi vula ku hlamuseriwa hi Nawu lowu kumbe ehansi ka nawu lowu; (vii)

(vii) "rixaka" swi katsa _____

(a) vaaki van'wana na van'wana lava hanyaka na lava nga kona tanihi rixaka; ni

(b) xiphemu xin'wana na xin'wana xa rixaka lexi hanyaka na lexi nga kona tanihi nhlango lowu tiyimeleke. (v)

(2)(a) Nawu lowu wu nge nyiki n'wini loyi a nga na mfanelo ya misava hakunene, timfanelo tin'wana ku tlhandlekela eka leti yena a nga na tona eka misava yoleyo.

(b) N'wini wa mfanelo leyi nga riki ya ximfumo eka misava u ta tekiwa a ri n'wini wa misava loko ku xiyiwa xiyenge 42 xa Nawu wa Timinerali, 1991 (Nawu wa 50 wa 1991).

Ku tsoniwa timfanelo ta misava leyi nga riki ya ximfumo

2. (1) Ku ya hi malunghiselelo ya xiyengetsongo (4) na malunghiselelo ya Nawu wo Tekiwa ka Nhundzu, 1975 (Nawu wa 63 wa 1975), kumbe nawu wun'wana lowu nga ni lunghiselelo ro teka misava kumbe timfanelo ta misava, ku hava munhu loyi a faneleke ku tsoniwa mfanelo ya misava leyi nga riki ya ximfumo handle ka mpfumelelo wa yena.
(2) Laha vanhu vo tala va nga na mfanelo ya misava, munhu a nga, hi ku landza xiyengetsongo (4), tsoniwa misava yotano kumbe mfanelo eka misava yoleyo hi ku pfumelelana ni mukhuva na matirhiselo swa muganga wolowo.
(3) Laha ku tsoniwa ka mfanelo ya misava hi ku landza xiyengetsongo (2) ku vangiwaka hi ku tekiwa ka misava kumbe mfanelo ya misava hi vaaki, vaaki volavo va ta hakela ndziriso lowu faneleke eka munhu un'wana na un'wana loyi a tsoniwaka mfanelo leyi nga riki ya ximfumo eka misava hikwalaho ka ku tekiwa kotano.
(4) Loko swi ta emhakeni ya xikongomelo xa xiyenge lexi mukhuva na ku tirhisiwa ka rixaka swi ta tekiwa swi katsa nsinya wa nawu wa leswaku xiboho xo teka mfanelo yin'wana na yin'wana yotano xi nga ha endliwa ntsena hi vunyingi bya vanhu lava nga na vun'wini bya timfanelo lava nga ta va kona kumbe lava nga ta yimeriwa eka nhlngano lowu nga ta khomiwa lowu xikongomelo xa wona ku nga ku bula hi mhaka ya ku tekiwa kotano naswona ku nyikiwe xitiviso ka hari na nkarhi, naswona va nyikiwe nkarhi lowu ringaneke leswaku va hoxa xandla.

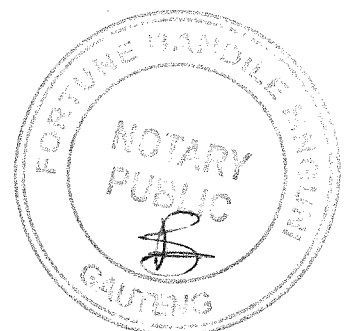
Ku xavisiwa na malunghiselelo man'wana ku ya hi timfanelo leti nga riki ta ximfumo

3. Ku ya hi malunghiselelo ya xiyenge xa 2, ku xavisiwa kun'wana na kun'wana kumbe lunghiselelo rin'wana ra misava ri ta titshega hi timfanelo tin'wana na tin'wana leti nga riki ta ximfuno leti nga kona eka misava yoleyo.

Swinawana

4. Holobye a nga ha veka swinawana malunghana na timhaka hinkwato leti nga ta nkoka kumbe a swi hatlisisa leswaku swi hlamuseriwa leswaku ku fikeleriwa xikongomelo xa Nawu lowu.

Ku tirhisiwa na nkarhi wa Nawu lowu

5. (1) Nawu lowu wu boha vanhu hinkwavo, ku katsa na Mfumo.
(2) Malunghiselelo ya Nawu lowu ya ta hela hi 31 N'wendzambahala 1997: Handlekaloko Holobye, nkarhi wun'wana na wun'wana malunghiselelo wolawo ya nga si hela, hi xitiviso eka *Gazete* a engetela nkarhi wo tirha ka malunghiselelo wolawo nkarhi lowu ringanaka tin'hweti ta 12: Handlekaloko xitiviso xotano xi tlhela xi Kaneriwa ePalamende, naswona loko Palamende yi endla xiboho xa ku nga amukeli xitiviso xotano, xitiviso xotano a xi nga ha tirhi, kambe a ku nga honisiwi ku tirha ka hinkwaswo leswi nga endliwa xitiviso xexo xi nga si heleriwa hi nkarhi.

Xihloko lexitsongo

6. Nawu lowu wu ta vuriwa Nsirhelelo Wa Nkarhinyana Wa Timfanelo Ta Misava Leti Nga Riki Ta Ximfumo, 1996.

